

ΔΙΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΣΤΗ ΝΕΚΡΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Διπλωματική ΕΜΠ 2008
Επιβλέπων καθηγητής: Σταύρος Σταυρίδης
Σπουδάστριες: Κέση Στεφανή, Φραγκούδη Γεωργία

ΔΙΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

ΣΤΗ ΝΕΚΡΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Μέσα από τις «**διεμπειρίες**» αφομοιώνονται, μετασχηματίζονται διαφορετικά στοιχεία, φέρνοντας σε όσμωση και αναμιγνύοντας το ίδιο με το διαφορετικό. Ταυτότητα και ετερότητα συνυπάρχουν χωρίς να αλληλοαναιρούνται. Η Νεκρή Ζώνη είναι ο ενδιάμεσος χώρος ανάμεσα σε δύο πλευρές, δύο τόπους, δύο επικράτειες του χώρου και του χρόνου. Η διάνοιξη ενός ενδιάμεσου χώρου, η σώμα με σώμα επαφή με τους άλλους δε σημαίνει απαραίτητα και επικοινωνία. Δεν αναιρούμε το όριο της νεκρής ζώνης αλλά εστιάζουμε σε **επεμβάσεις – εισχωρήσεις** μέσα σ' αυτό. Τοποθετούμαστε χωρικά και χρονικά στην εντός των τειχών πόλη της Λευκωσίας, στο διάστημα λίγο πριν την επανένωση. Οι διεργασίες της οικειοποίησης, της συγχώνευσης, της **συρρίκνωσης** του ορίου γίνονται σιγά, σιγά.

ΜΕΤΑΒΛΗΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΤΟΙΒΑΔΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Η δομή της Λευκωσίας στο χρόνο, μεταλλάσσεται διατηρώντας μόνιμες τις κεντρικότητές της και τις ζώνες διαχωρισμού- τα όριά της. Παρατηρούμε ότι «μια γραμμή διαπερνά την Λευκωσία στους μεσαιωνικούς χάρτες και μια άλλη στους σύγχρονους χάρτες. Οι γραμμές αυτές περίπου συμπίπτουν, διασταυρώνοντας την πόλη κατά μήκος ενός άξονα ανατολής-δύσης.»

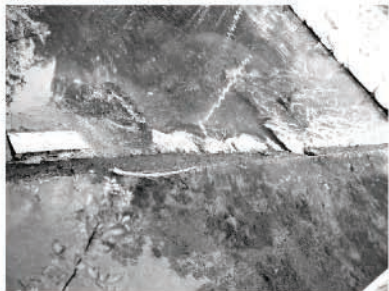
Στους μεσαιωνικούς χάρτες, αυτή η γραμμή ήταν ένας ποταμός, ο **Πεδιαίος ποταμός**. Όταν χειμάρρος ήταν ένα φυσικό όριο μέσα στην πόλη που την διαχωρίζει σε δύο πλευρές. Έτσι υπήρχαν γ ε φ ύ ρ ι α στον ποταμό, που έφεραν κοντά τις απέναντι πλευρές.

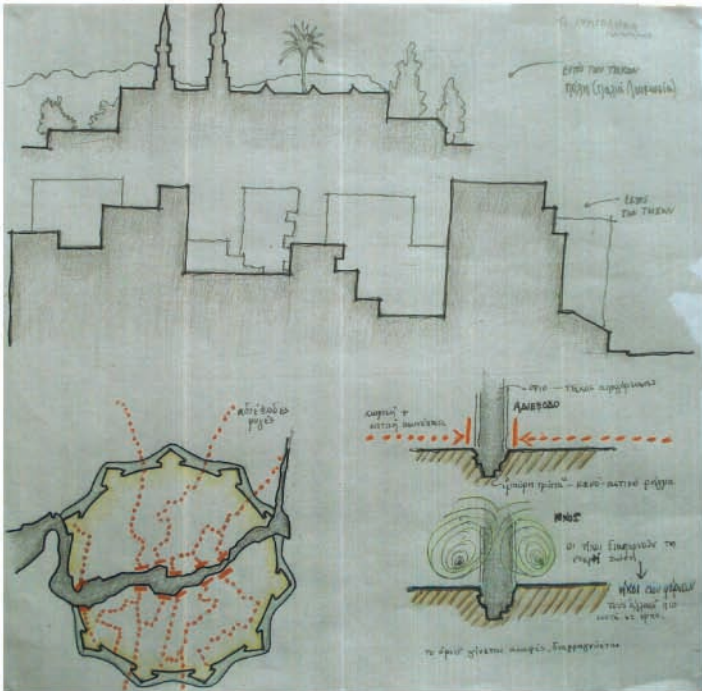
Αργότερα η ανοικτή κοίτη του ποταμού γεφυρώθηκε και ο δρόμος που εμφανίστηκε στη θέση της ήταν η οδός **Ερμού**, που αναπτύχθηκε ως ο κύριος εμπορικός άξονας της πόλης. ►επομένως "Γέφυρα" επικοινωνίας, (ένα «ποτάμι» κίνησης-συσσωρευμένη ροή), κοιλότητα ροής και δράσης της πόλης, ζωή.

Στη συνέχεια η λωρίδα γης που διασχίζει το κέντρο της πόλης μετασχηματίζεται σε **σ ύ ν ο ρ ο** μεταξύ δύο κοινοτήτων σε σύγκρουση, Το σύνορο αποκτά μήκος και πλάτος. **Κ ε ν ό**. Απαγόρευση. **Αδιέξοδο**. Είναι σαν μια μαύρη τρύπα που «απορροφάει» ότι τυχάνει να βρίσκεται στο ίχνος της διαγράφουσας πορείας της, ένα αστικό ρήγμα.

Μια υδάτινη γραμμή, ένας δρόμος, ένα σύνορο. Σήμερα μια άλλη γραμμή διασχίζει την υπόγεια Λευκωσία. Πρόκειται για τον κύριο αποχετευτικό αγωγό ολόκληρης της πόλης, ένα έργο που αποδίδεται στη συνεργασία των δύο κοινοτήτων. Αυτός ο αγωγός περνά από τη θαμμένη παλιά κοίτη του Πεδιαίου ποταμού. Έτσι σήμερα μια γραμμή διασχίζει την υπέργεια Λευκωσία και την χωρίζει στα δύο και μια αντίστοιχη γραμμή διασχίζει την υπόγεια Λευκωσία και την 'ενώνει'.

Αυτό που παρατηρούμε τελικά από την ιστορικότητα της Νεκρής Ζώνης είναι πως ήταν από πάντα ένας χώρος ανάμεσα, ένας τόπος οριακός, που είχε **διαφορετικές μορφές περατότητας** (γεφύρια, δρόμος, αδιαπέραστο όριο, ελεγχόμενη διακίνηση ► 'διαπερατό' σύνορο). Ένας τόπος των προσωρινών καταστάσεων. Μια δεδομένη, σταθερή ζώνη που συνεχώς μεταβάλλεται. Αυτή η μεταβλητότητα, η προσωρινότητα και η ρευστότητα που χαρακτηρίζει την περιοχή, είναι στοιχεία που καθόρισαν την μετέπειτα πορεία μας.

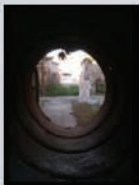
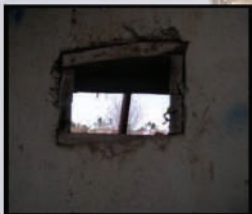
ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΟΡΙΟΥ

Το όριο της Νεκρής Ζώνης σήμερα αποτελεί ένα εμπόδιο μέσα στην πόλη δημιουργώντας μια χωρική και οπτική ασυνέχεια. Οι κινήσεις της Λευκωσίας τώρα ως επί το πλείστον μένουν αδιέξοδες και με αυτά τα αδιέξοδα μένουν και ανολοκλήρωτες οι βιωμένες εικόνες μιας ζωντανής πόλης. Αδιέξοδο, κενό, αστικό **ρήγμα**. Η καταστροφή των γεφυρών, των συνδέσεων των δύο πλευρών είναι αυτό που παρέλυσε την πόλη. Δηλαδή οι κάθετες ενώσεις που έπαψαν να υπάρχουν. Τα σφραγίσματα που υπάρχουν στις πόρτες του ορίου εμποδίζουν τη δυνατότητα της διάβασης του ορίου. Όλα αυτά τα «ανακυκλώσιμα» υλικά της κοινωνίας (λάστιχα, σιδηρικά, άδεια δοχεία, ξεκοιλιασμένα στρώματα, τσιμεντόλιθοι) που είναι χρησιμοποιήσιμα για να κλείσουν, να βουλώσουν, να χτίσουν φράγματα και οδοφράγματα, ελέγχουν τη δυνατότητα της προσπέλασης του ορίου, επιβεβαιώνοντας μια χωρική έλλειψη συνέχειας και προσφέροντας τη δυνατότητα του περάσματος μόνο με το βλέμμα.

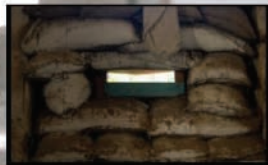
Παρόλο που το όριο είναι αδιαπέραστο και εισάγει μια ασυνέχεια στην πόλη, παρατηρούμε κάποια στοιχεία να το διαπερνούν καθιστώντας το ασαφές. Η φύση, άλλα στοιχεία όπως οι ήχοι και οι μυρωδιές δημιουργούν ρωγμές, ανοίγματα επικοινωνίας. Το όριο διαρρηγνύεται.

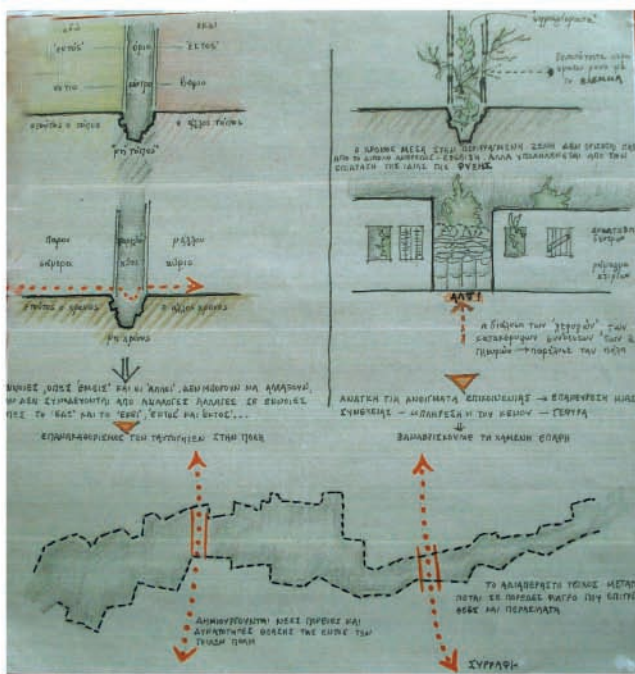
Μόνη μας επαφή με το «άλλο», το άγνωστο, τη Νεκρή Ζώνη είναι μέσα από οπές, φυλάκια, πλαίσια... «φωτογραφικά κάδρα». Κοιτάζοντας μέσα από οπές βλέπουμε μια «θέα» χωρίς ανοιχτό ορίζοντα. Βλέπουμε μόνο ένα τμήμα της εικόνας. Πολλές φορές, έχοντας την ανάγκη να έχουμε «ανοιχτή θέα», ώστε να αντιληφθούμε τον χώρο ως σύνολο, τη Νεκρή Ζώνη ως πραγματικότητα, μετακινώμαστε στο χώρο από το ένα 'παράθυρο' στο άλλο. Έτσι δημιουργούμε συνεχείς οπτικές εικόνες (σαν στιγμιότυπα από ταινία), οι οποίες συνδεόμενες στην μνήμη μας προσπαθούν να δώσουν μια συνολική όψη. Η εικόνα του συνόλου, όμως, δεν είναι μόνον ένα άθροισμα των επί μέρους τμηματικών εικόνων. Αυτό που λείπει από την εικόνα είναι κάποιες ουσιώδεις σχέσεις και κάποια στοιχεία της δικής μας σχέσης με το άλλο. Άλλωστε έννοιες όπως «εμείς» και οι «άλλοι» δεν μπορούν να αλλάξουν αν δεν συνοδεύονται από ανάλογες αλλαγές σε έννοιες όπως το εδώ και το εκεί.

*Μόνη μας επαφή με το «άλλο»,
το άγνωστο, τη Νεκρή Ζώνη
είναι μέσα από οπές, φυλάκια,
πλαίσια....*

...«φωτογραφικά κάδρα»

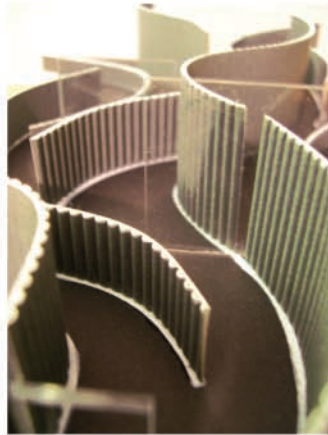
Με τη μερική άρση των οδοφραγμάτων(2003), η πράσινη γραμμή μετατράπηκε από απόλυτο όριο διαχωρισμού σε μια έγκλειστη περιοχή γραμμικής διάταξης, της οποίας κύριος λόγος ύπαρξης είναι η διατήρηση της υφιστάμενης στρατιωτικής αντιστοιχίας δυνάμεων και ελέγχου επί του εδάφους. **Αστικό πεδίο μάχης.**

Η σώμα με σώμα επαφή με τους άλλους δεν σημαίνει όμως απαραίτητα και επικοινωνία. Μήπως πρόκειται για μια "ειρηνική συνύπαρξη" δύο οντοτήτων που είναι δίπλα-δίπλα και ποτέ μαζί? Εμείς από δω, αυτοί από κει, με σημεία ελέγχου που παραπέμπουν σε διασυνοριακά φυλάκια. Άνοιγμα μικρών τρυπών στο τείχος του διαχωρισμού που συνιστούν παράθυρα σε μια παραδοξότητα.

Το αστικό ρήγμα της Νεκρής Ζώνης στο συνεχές μιας κίνησης εισάγει μια ασυνέχεια και στο συνεχές ενός χώρου και ενός χρόνου εισάγει μια διακοπή. Με την κατακόρυφη σύνδεση, «π λ ή ρ ω σ η» του κενού, το όριο μετατρέπεται σε πορώδες φίλτρο που επιτρέπει το πέρασμα του ενός στο άλλο - ανάμιξη - διάχυση - μετάβαση - το άνοιγμα στο βλέμμα, στη δράση, στις σχέσεις. Εστιάζουμε σε επεμβάσεις - εισχωρήσεις πάνω στον άξονα της Νεκρής Ζώνης μορφοποιώντας νέες συσχετίσεις χώρων. Επιλέγονται σημεία τα οποία αποτελούσαν τις γέφυρες που συνέδεαν τις 2 περιοχές, βόρεια και νότια, όπου και δημιουργούνται οι επεμβάσεις, με σκοπό να τονιστεί η δυνατότητα διάσχισης του ορίου. Δημιουργούνται σχέσεις και νέες χωρικές αναγνώσεις ανάμεσα στο εντός και το εκτός, στο εδώ και το εκεί. Επανεύρεση συνέχειας...συρραφή, νέες προοπτικές σχέσεις ελέγχου ορατότητας, οπτικής και χωρικής συνέχειας... Ξαναβρίσκουμε τη χαμένη επαφή.

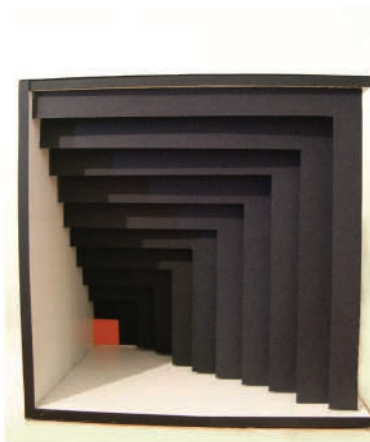
Προχωρούμε σε μια αναζήτηση εννοιών μέσα από τα ίδια τα στοιχεία του χώρου, η οποία έχει άμεση σχέση με την ενσωματωμένη χωρική εμπειρία. Οι έννοιες αυτές μεταφράζονται στη συνέχεια σε χωρικές ποιότητες. (μακέτες μελέτης). Πρόκειται για την έρευνα του περάσματος από καταστάσεις σε (εν)καταστάσεις, την εύρεση δηλαδή της χωρικής διάστασης της εμπειρίας του τόπου.

[φύση] Ο χρόνος μέσα στην περιφραγμένη ζώνη δεν ορίζεται πλέον από το δίπολο άνθρωπος – εξέλιξη, αλλά υποδηλώνεται από την ελεύθερη ανάπτυξη της φύσης στο χώρο. «Ετσι που σ'αυτούς τους τοίχους-φαντάσματα να μετρά κανείς τη διάρκεια και το εύρος της καταστροφής με το ύψος των δέντρων.» (J. Lacarrière). Μιας φύσης πορώδους, που διαπερνά το ένα κτήριο μετά το άλλο, ανατρέποντας τα όρια ανάμεσα στους χώρους, στο μέσα και το έξω, στο δημόσιο και το ιδιωτικό ► Άτυπη κατοχή του χώρου. Ο χώρος διαβάζεται πια ως φυσικό, αστικό τοπίο και βρίσκεται συνεχώς σ' ένα μεταβατικό στάδιο.

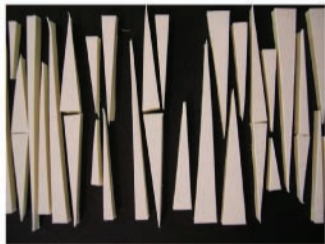
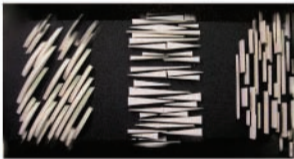
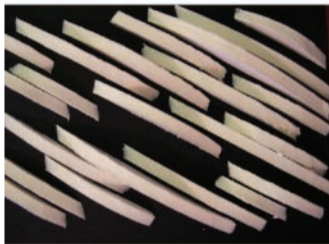
[κάδρο] Πλησιάζοντας το όριο φτάνεις σ'ένα σημείο όπου διακρίνεις το «στόχο» εξ'αποστάσεως αλλά είναι αδύνατο να τον πλησιάσεις. Ο ίδιος ο τόπος-μη τόπος είναι αποστασιοποιημένος, ακινητοποιημένος και χρονικά νεκρός όπως σε μια φωτογραφία.

Μέσα από το «κάδρο» κοιτάζεις κάτι, το παρατηρείς, το θέτεις απέναντί σου χωρίς όμως καμιά ανάμειξη. Είσαι καταστατικά έξω από αυτό. Μέσω της «φωτογραφίας» κατέχεις εξ'αποστάσεως. Παρατεταγμένα πλαίσια(κάδρο μέσα στο κάδρο) δημιουργούν μια χράνη, που σε καλεί να την διασχίσεις(καθοδήγηση) για να προσεγγίσεις τον στόχο που είναι στο βάθος. ► αποσπασματική θέαση, οπτικές φυγές, εποπτεία.

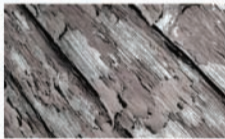
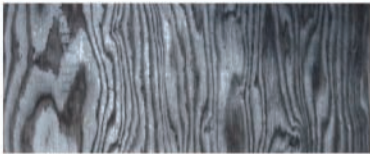
[υλικά-υφές] Η νεκρή ζώνη είναι ένας 'συλλέκτης', που αναδιπλωσε ύλη, χώρο και χρόνο, δημιουργώντας ένα έρημο τόπο. Ο σχετικός χρόνος καθορίζεται από τη δράση του ανθρώπου σε αυτό και αφού στη νεκρή ζώνη δεν υπάρχει κίνηση, ο χρόνος φαίνεται να έχει σταματήσει. Ο χρόνος καθορίζεται μονάχα από την επίδραση της ίδιας της φύσης στο χώρο και την αργή μετάλλαξη των μορφών των κτιρίων λόγω φθοράς. Είναι ένας χώρος με στοιχεία αστάθειας και μεταβλητότητας στον χρόνο, κτισμένος από επιφάνειες και όγκους, υφασμένος από ύλη και φως, σκιές και ήχους, μνήμες και μύθους, εντάσεις και παύσεις, πορείες και αδιέξοδες φυγές. Είναι ένας άδειος εγκαταλελειμμένος χώρος, που ορίζεται ακριβώς από την αναγκαστική εγκατάλειψή του.

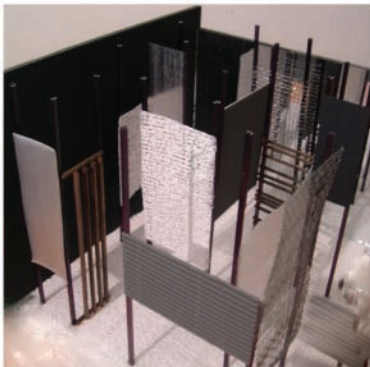
Απτικές αισθήσεις

ύλη - φως ► το πόσο λεία ή άγρια, ανακλαστική ή απορροφητική, διαφανή ή αδιαφανή είναι μια επιφάνεια
κενά - πλήρη ► σφραγίσματα → ασυνέχεια → Διαφορετική εμποτική εμπειρία προς την άλλη πλευρά
ανοίγματα → συνέχεια

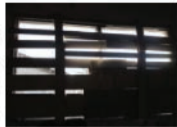
διαφοροποίηση υλικού > διαφοροποίηση υφής > διαφοροποίηση όρασης

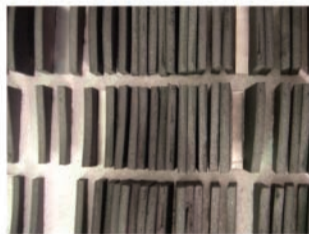
[ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ] Ένα όριο αποκτά δύο πλευρές θέασης και είναι αναπόφευκτο η κάθε μία να 'βλέπει', να 'παρατηρεί', να 'αισθάνεται' διαφορετικά πράγματα. Η όραση βλέπει εκεί που δεν μπορεί να φτάσει το σώμα. Ανάμεσα στο εποπτεύων σώμα και τη νεκρή ζώνη, διαμεσολαβεί μια ιδεατή ή πραγματική μεμβράνη, η οποία καδράρει, απομονώνει, σφραγίζει, αποκαλύπτει την νοηματοδοτημένη εικόνα του ορίου. Αναλόγως της διαπερατότητας/ μεταβλητότητάς της μεταβάλλεται και η οπτική εμπειρία.

Οι μεταλλασσόμενες φανερώσεις, ο καθορισμός ορίων στη ματιά, οι σωματικές/αντιληπτικές εμπειρίες του χώρου κάθε φορά παραλλάσσουν το είδος της εποπτικής εμπειρίας σαν ένα είδος μοντάζ.

[ήχος] Οι δύο Λευκωσίες είναι αποκομμένες η μια από την άλλη. Η νεκρή ζώνη είναι σαν μια 'νησίδα πρασίνου' που διαχωρίζει τις δύο πλευρές. Αν όμως περπατώντας δίπλα στην πράσινη γραμμή αφουγκραστείς την άλλη μεριά, ακούς τη βοή των αυτοκινήτων να περνούν το δρόμο, φωνές παιδιών που παίζουν, τούρκικες μελωδίες στο ραδιόφωνο, τον θόρυβο από τους τεχνίτες και τον μουεζίνη που καλεί τους πιστούς για προσευχή. Ήχοι που φέρνουν τους άλλους πιο κοντά σε εμάς.

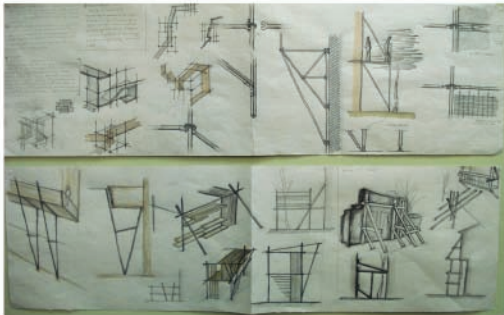

Οι ήχοι από τις εκατέρωθεν πλευρές του ορίου διαχέονται μέσα από ένα «διαπερατό φίλτρο», συγχέονται και συνήχουν. Το όριο γίνεται ασαφές, διαρρηγνύεται. Ο ήχος στη Νεκρή Ζώνη δεν αναιρείται. Εμφανίζεται με διαφορετικές πυκνότητες και ποιότητες, εντάσεις και παύσεις (ενεργοποιείται αντιληπτικά ο χώρος, 'πάλλεται') μεταβλητότητα, ρευστότητα (μεταβαλλόμενο διάγραμμα ήχου εν ροή).

[εφήμερες κατασκευές] Μέσα στη Νεκρή Ζώνη έχουν εγκατασταθεί κάποιες κατασκευές είτε για λόγους αντιστήριξης παλιών εγκαταλελειμμένων κτηρίων, είτε για λόγους παρατήρησης (παρατηρητήρια) από τους στρατιώτες των Ηνωμένων Εθνών. Κατασκευές εφήμερες, πρόσκαιρες που αναλόγως επικινδυνότητας (ασφάλειας των κτηρίων, «ασφάλειας» των πολιτών) αλλάζουν θέσεις, πολλαπλασιάζονται ή μειώνονται. Αυτό το στοιχείο προσδίδει μια προσωρινότητα στο χώρο, ενεργοποιεί την προσωρινή ενδιάμεση κατάσταση του ορίου.

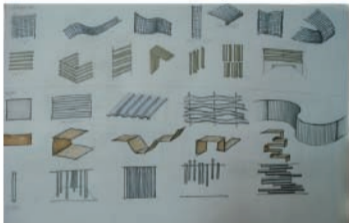
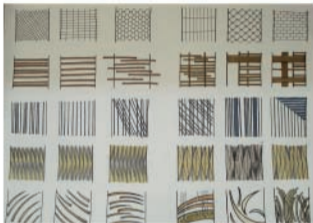
Με βάση τη μέχρι τώρα ανάλυση από τα στοιχεία του χώρου γίνεται μια αναζήτηση στοιχείων παραγωγής χώρου ► αξιοποιούνται εκείνα που μας δίνουν προοπτικές νέας αντίληψης του ορίου. Με αυτά οδηγούμαστε στη συγκρότηση ενός συστήματος που θα συμβάλει σε καινούριες ερμηνείες του τόπου στο χώρο και στο χρόνο, σε μια συρραφή σε εντοπισμένα σημεία μέσα από κατασκευές "εισχωρήσεις", οργανώνοντας έτσι μια εμπλουτισμένη εμπειρία αναδεικνύοντας στο πέρασμα του ορίου διαφορετικές σχέσεις.

Επιλέγονται κάποια σημεία στη γραμμή αντιπαράταξης όπου υπάρχει κάποιου είδους ελάχιστη επαφή, οπτική ή άλλη. Στόχος είναι αυτή η επαφή να ενισχυθεί. Έχοντας ως κριτήριο την ιδιαιτερότητα του χώρου, ενός χώρου θα λέγαμε "υπολειμματικού" μέσα στην καρδιά της πόλης καθορίζουμε τα εργαλεία μας με βάση κάποιες συνιστώσες όπως προσωρινότητα, μεταβλητότητα-ρευσιμότητα, διαπερατότητα, οπτικές φυγές, έννοιες και στοιχεία που μέχρι τώρα μελετήσαμε.

Ακολουθεί μια ολόκληρη πορεία με διάφορους πειραματισμούς έχοντας όμως συγκεκριμένους στόχους σχεδιασμού (προδιαγραφές του συστήματος):

- το σύστημα να διαμορφώνεται μέσα από διαδικασίες που να παρουσιάζουν ευελιξία ως προς το χρόνο και το χώρο.
- Τα υλικά της κατασκευής να διαμορφώνουν τις παραμέτρους της επέμβασης, να συνυπάρχουν σε μια ελεγχόμενη σύγκυση εσωτερικών και εξωτερικών στοιχείων. Μια συμβολική επαναχρησιμοποίηση όλων των «ανακυκλώσιμων» υλικών-σφραγισμάτων.

- Η κατασκευή να εντάσσεται στο χώρο με τρόπο που να φαίνεται «εν κινήσει», ξεπερνώντας τη στατικότητα και τη μονολιθικότητα.
- Η αρχιτεκτονική πρόταση ανατρέπει τη συνηθισμένη σχέση μεταξύ του μέσα και του έξω, του ιδιωτικού και του δημόσιου με τη δημιουργία ενός ενδιάμεσου χώρου που σχετίζεται με τον τόπο, με ποικίλους και μεταβαλλόμενους τρόπους. ► Παραβίαση, ανατροπή των ορίων, διείσδυση, ασάφεια.
- Η χωρική κατασκευή να μην αποτελεί «ξένο σώμα» ή «φράγμα» στο χώρο ► δοχείο ζωής και πυκνωτής. Ως κεντρική ιδέα θεωρήθηκε η μεταβίβαση εμπειριών, έτσι ώστε η ένταξη της κατασκευής στο χώρο να μην αφορά μόνο τους όγκους και τα υλικά, αλλά και τη συνέχεια αντίστοιχων εμπειριών εντός της. Μας ενδιαφέρει το σύστημα ως κάτι που είναι περισσότερο ένα συμβάν και πώς αυτό γίνεται, και όχι τόσο ως ένα αντικείμενο και πώς αυτό στέκει.

Έχοντας καταλήξει σε μια πρώτη επιλογή του συστήματος το εξετάζουμε στον περιβάλλοντα χώρο. Γίνεται μια ενδεικτική εφαρμογή στον δρόμο που ενώνει τα δύο ιστορικά κέντρα της πόλης, τη Λήδρας. Αξιοσημείωτο το γεγονός ότι καθώς το θέμα της διπλωματικής βρισκόταν σε εξέλιξη, η είδηση για την διάνοιξη της οδού Λήδρας ήταν μια πραγματικότητα (Απρίλιος 2008). Αναπόφευκτα υπήρχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους χειρισμούς που θα τίθονταν σε εφαρμογή και το αποτέλεσμά τους σε αυτό το ιδιαίτερο σημείο της πόλης...

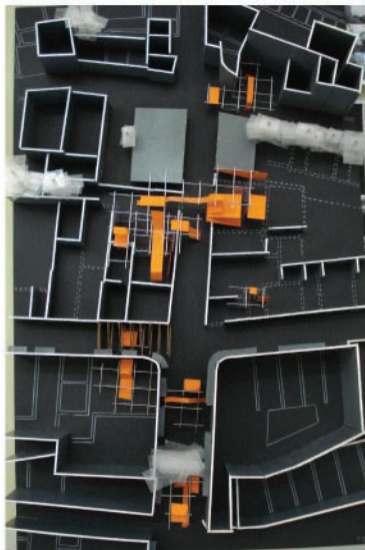
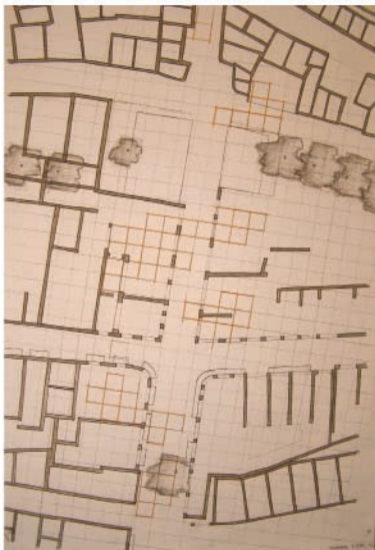

Σήμερα ο ενδιάμεσος χώρος, η Νεκρή Ζώνη, επισημαίνει με κάθε τρόπο τη διαφορά που χωρίζει τους δύο κόσμους ανάμεσα στους οποίους βρίσκεται. Η διάνοιξη του ορίου σημαίνει, κατά κάποιο τρόπο, την αναγνώριση της ετερότητας είτε χωρικής είτε χρονικής. Μετασχηματίζεται σε σημείο επίβλεψης της ετερότητας. Ο χώρος οριοθετείται, επιτηρείται με σημεία ελέγχου ώστε να ελέγχεται η ταυτότητα του διαβάτη-χρήστη και να προσδιορίζονται τα δικαιώματά του εις το όνομα της 'προστασίας-ασφάλειας'. Ο ενδιάμεσος χώρος γίνεται πλέον ένας τόπος-πέρασμα που ορίζεται από σημεία ρυθμιζόμενης πρόσβασης, δίνοντας την ψευδαίσθηση της προστασίας από ένα απρόβλεπτο και εχθρικό «άλλο». Ο υφιστάμενος χώρος «καμουφλάρεται» και δεν υπάρχει καμία οπτική επαφή με τον περιβάλλοντα χώρο συνιστώντας ένα σκηνικό, μια πρακτική της «ωραιοποίησης» που κατασκευάζει χωρικά τον μύθο της συνέχειας και της ενότητας, υπενθυμίζοντάς μας ότι είμαστε αμέτοχοι θεατές της ίδιας μας της πόλης.

Επιθυμούμε και προτείνουμε ένα πλέγμα σχέσεων με ανθρώπους, συμπεριφορές και καταστάσεις που επικοινωνούν, αλληλοορίζονται και αλληλοδιαμορφώνονται και επιτρέπουν στο χώρο να βιωθεί με πολλούς τρόπους. ► Ανάδειξη «πλεγματικών» καταστάσεων, δημιουργία νέου τρόπου ανάγνωσης του τόπου → μέσω της εμπειρίας.

Ο χώρος διαθέτει νόημα το οποίο μπορεί να γίνει κατανοητό με τη διαμεσολάβηση της σωματικής εμπειρίας, δηλαδή της αντίληψης και της κίνησης. Ο σχεδιασμός χωρικών κατασκευών είναι το πεδίο εκείνο όπου μπορεί να συγκροτηθεί η σωματική εμπειρία. Οι κατασκευές (το σύστημα) θα επενεργούν πάνω στη Νεκρή Ζώνη ως παρασιτικές: θα τρέφονται από αυτή βλάπτοντάς τη στην πορεία (συρρίκνωση).

Το προτεινόμενο στρώμα στο οριζόντιο πεδίο παίρνει τη μορφή ενός καννάβου (ορθοκανονικό σύστημα), που καλύπτει το χώρο. Επιλεγμένα σημεία του καννάβου φανερώνονται στο έδαφος αναπτύσσοντας χωρικές δομές ανάμεσα, κατά μήκος, διαμέσου, δημιουργώντας πλοκή, σχέσεις και νέες χωρικές αναγνώσεις ανάμεσα στο 'εδώ' και το 'εκεί', στους 'εντός' και τους 'εκτός'.

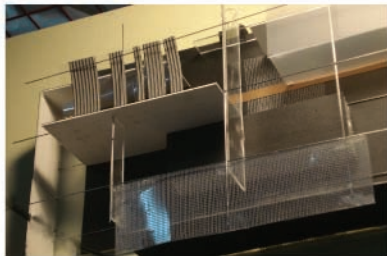
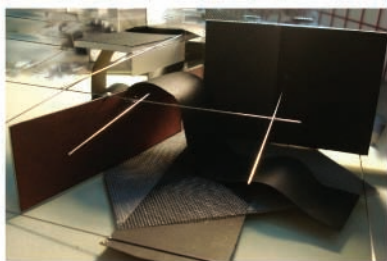
Χαρακτηριστικά του συστήματος
κινητικότητα
εισβολή
ανατροπή
αποσπασματικότητα

(μακέτες – πειραματισμοί)

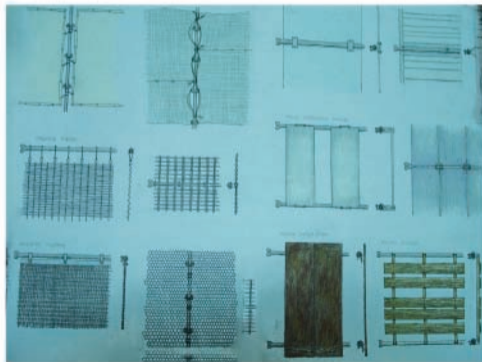
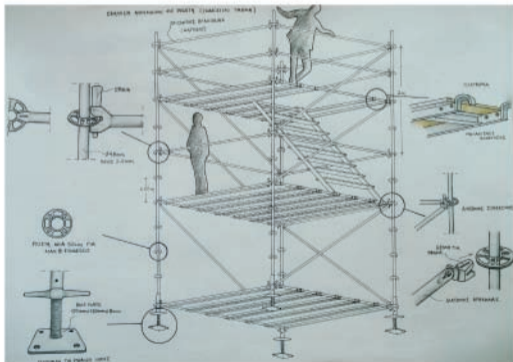
Τα αντικείμενα που κάποτε σφράγιζαν στρατηγικά τον χώρο μετατρέπονται σε κατασκευές (συμβολική χωρική μεταφορά).

Αποσπασματική θέαση, εναλλακτικές θεάσεις, οπτικές φυγές, κενά-πλήρη / διαφάνεια - αδιαφάνεια, διαφορετικός ρυθμός κίνησης, ρευστότητα, διαπερατότητα, εναλλασσόμενη μεταβλητότητα.

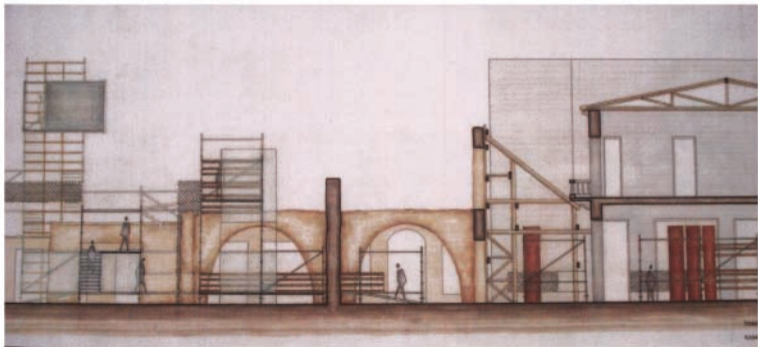
Απτική αντίληψη μέσω των συγκρούσεων χρώματος-υφής-υλικού. Χαράζονται πολλαπλές διαδρομές. Η προοπτική αλλοιώνεται, συγκλίνει, διευρύνεται και σταματά. Αναδεικνύονται πολλαπλές και απρόβλεπτες διασυνδέσεις.

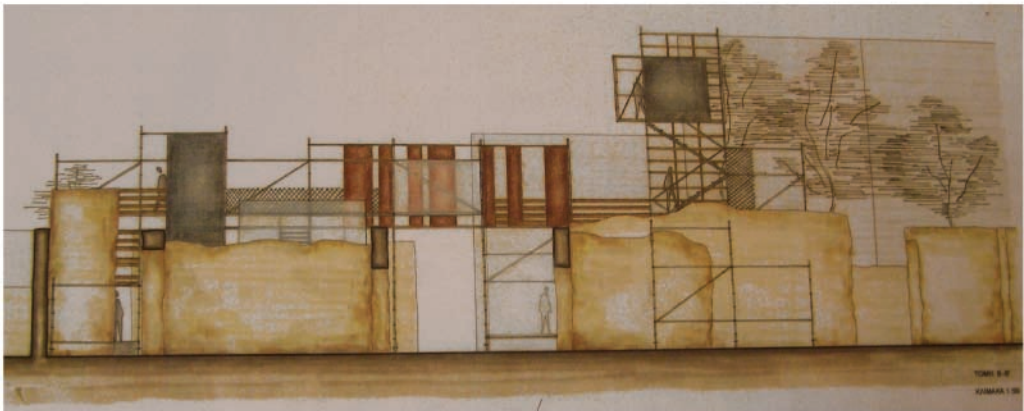

οικοδομικά χαρακτηριστικά> Επιλογή σκαλωσιάς με ροζέτα από γαλβανισμένο χάλυβα ► δυνατότητα ευελιξίας (εύκολη συναρμολόγηση- αποσυναρμολόγηση), πολλές δυνατότητες και εφαρμογές, ευμετάβλητο σύστημα επιδέχεται μεταμορφώσεις στα υλικά και στους χώρους (χωρικές μεταλλάξεις - μορφικές αναμορφώσεις). Η μεταβλητότητα της ίδιας της κατασκευής, η «εν κινήσει» δυνατότητά της αποτελεί μέρος μιας προσπάθειας η παρέμβαση να είναι σκόπιμα σε μια μεταβατική κατάσταση η οποία θα εξελίσσεται συνεχώς. Μια πρόσκαιρη κατασκευή σε έναν τόπο των προσωρινών καταστάσεων. *Πάντα ρει και ουδέν μένει.* Όλα τα υλικά εύκολα καθαιρούνται ως ανεξάρτητα στοιχεία ενός μεγάλου κολάζ, με το ενδεχόμενο νέων επαναπροσδιορισμών. Ο χώρος δημιουργείται από τα ίδια του τα συστατικά.

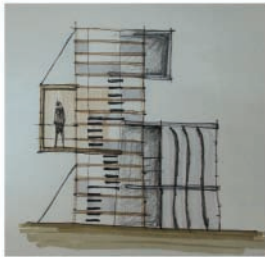
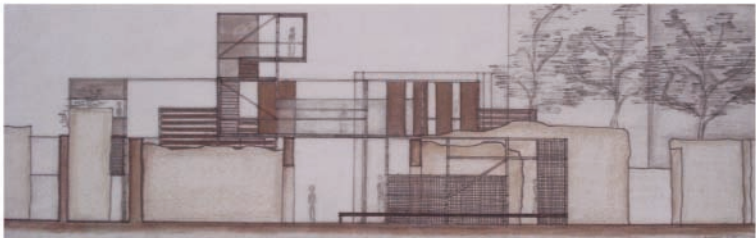
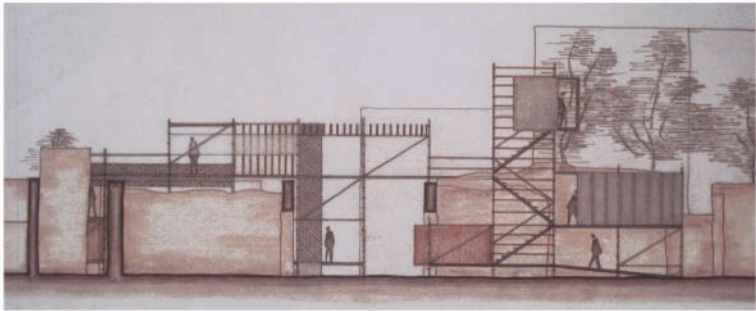

Μέσα από αυτή την ενδεικτική λύση δίνεται η δυνατότητα ανάδειξης ποιοτητων του χώρου. Με την εναλλασσόμενη μεταβλητότητα του ίδιου του συστήματος και την κίνηση μέσα σε αυτό, η οπτική προς το χώρο συνεχώς μεταβάλλεται: είτε μέσω της εισβολής μέσα σε κτίριο ανατρέποντας τα όρια δημόσιου και ιδιωτικού, είτε άμεσα συσχετισμένο με τα υφιστάμενα κτίρια, είτε μέσα από εντάσεις – κορυφώσεις στο χώρο.

TOMI 8-8
KAMAKURA 1988

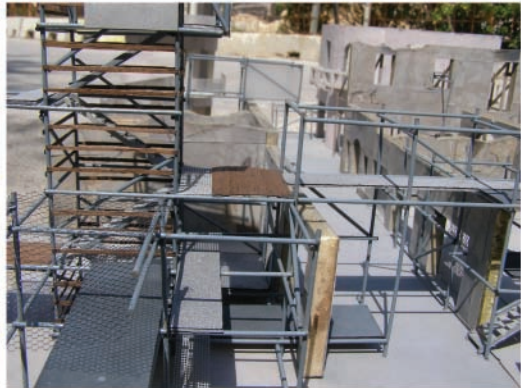

Η εμπειρία του τόπου είναι κυρίως η εμπειρία ενός εν κινήσει σώματος και κάθε φορά αλλάζει η σχέση του εποπτεύων σώματος με το «παράθυρο επικοινωνίας». Η εμπειρία στο χώρο μας κεντρίζει και γίνεται τρόπος κατανόησης του ορίου αλλά και αναίρεσής του.

Αυτή η (εν)κατάσταση καθάρει, απομονώνει, σφραγίζει, αποκαλύπτει την νοηματοδοτημένη εικόνα του ορίου ► ανάπτυξη σωματικών και ολικών τρόπων κατανόησης του χώρου, ενεργοποιώντας απτικές αισθήσεις. Μια διαφορετική εμπειρία περάσματος, βιωματική-σωματική εμπειρία της μετάβασης, επαναπροσδιορισμός του χώρου.(αλλεπάλληλες εμπειρίες σφράγισης, βλέπω/δεν βλέπω, βλέπω/ακούω υπό όρους, διαδοχή κινήσεων, αποσφράγιση- διαπερατότητα).

Αυτή η επέμβαση-εισχώρηση θα αποτελέσει μέρος μιας πιο συνολικής παρέμβασης. Είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Χαρακτηρίζεται από μία επεκτασιμότητα και σε άλλα σημεία του ορίου όπου κάποτε αποτελούσαν τις συνδέσεις των δύο μισών της πόλης. Είναι σαν εμβόλιμες ενέσεις στην καρδιά ενός ζωντανού οργανισμού που συμβάλλουν στην «επούλωσή» του. Όσο δηλαδή το σύστημα πολλαπλασιάζεται τόσο το όριο συρρικνώνεται μέσω μιας εμπειρίας που «ράβει» τον χώρο ► «ΔΙΕΜΠΕΙΡΙΕΣ»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΡΧΕΙΟ, Διαπερατά Όρια, ΣΑΚ, Τεύχος 2, 2006-07
- Γιαννουλοπούλου Λύδια, Στέλλα Καμαριανάκη, ΤΟΙΧΟ-ΓΡΑΦΗΣΕΙΣ: ΜΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΙΟΥ, Διάλεξη, ΕΜΠ, 2006, Επιβλέπων καθηγητής: Δ. Σεβαστάκης
- ΔΟΜΕΣ, Τεύχος 51, Οκτώβριος, 2006
- Demi Danilo, THE WALLED CITY OF NICOSIA. TYPOLOGY STUDY, Λευκωσία 1997
- Ελελεύ, ΠΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ, Πανεπιστήμιο Αθηνών/Τμήμα Επικοινωνίας & Μ.Μ.Ε., Διεπιστημονικό περιοδικό τέχνης, τεύχος εκτός σειράς, Εκδόσεις Πολύτροπον, 2006
- Η ΚΥΠΡΟΣ ΜΑΣ – Το περιοδικό των αποδήμων, τεύχος 62, Ιανουάριος – Απρίλιος 1996
- ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ. ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ – ΝΕΟΤΕΡΗ, Λευκωσία 1999
- Κόκκνος Σάββας, ΑΠΟ ΤΗΝ "ΠΡΑΣΙΝΗ ΓΡΑΜΜΗ" ΣΤΟ ΤΕΙΧΟΣ ΤΟΥ ΑΤΤΙΛΑ, Εν τύποις, Λευκωσία 2002
- Κουππή Μαρία, Ξενοφώντος Μαρία, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΧΟΤΟΜΗΜΕΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ, Διάλεξη, ΕΜΠ, 2002-03, Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Σ. Αυγερινού
- Κοτιώνης Ζήσης, ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΤΙΚΗ. ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΤΟΠΙΟ, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, 2007
- Κούρος Πάνος (επιμ.), ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΦΑΙΡΑ: τοπικές εργασίες 2002-07, Futura, 2007
- ΚΥΠΡΟΣ – 10000 Χρόνια Ιστορίας και Πολιτισμού, Κ.Ο.Τ
- Κωστή Μαρία, ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΜΕΝΗΣ ΠΟΛΗΣ, Διπλωματική εργασία, ΕΜΠ, 2004, Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μ. Μαντουβάλου
- Lacarrière Jacques, ΛΕΥΚΩΣΙΑ-Η ΝΕΚΡΗ ΖΩΝΗ, μτφρ. Βούλα Λούβρου, Ολκός, Αθήνα 2003
- Μαραγκού Άννα, ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΜΙΚΡΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ, Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο, 1995
- ΜΕΓΑΛΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ, Τόμος ένατος, Φιλόκυπρος, 1988
- Μιχαηλίδου Αγνή, ΧΩΡΑ, Η ΠΑΛΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑ, 1977
- Papadakis Yiannis, ECHOES FROM THE DEAD ZONE-Across the Cyprus divide, I.B. Tauris, London, 2005
- Παπαδάκης Γιάννης, «Η ΛΕΥΚΩΣΙΑ/LEFKOSHA ΜΕΤΑ ΤΟ 1960: ΕΝΑ ΠΟΤΑΜΙ, ΜΙΑ ΓΕΦΥΡΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΕΚΡΗ ΖΩΝΗ», στο Ν. Τριμικλιγιώτης, Το πορτοκαλί της Κύπρου, Νήσος, Πολιτείες 10, Αθήνα 2005
- Pellegrino Pierre, ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ, Τυπωθήτω, Αθήνα 2006
- Restoring the Heart of Nicosia, UNDP, November 1987
- Σταυρίδης Σταύρος, ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΘΘΟΝΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΣΚΗΝΗ, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003
- Σταυρίδης Σταύρος (επιμ.), ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2006
- Στεφάνου Ιουλία, Στεφάνου Ιωσήφ, ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις ΕΜΠ, Αθήνα, 1999
- Seminar: "THE CHALLENGES OF REUNIFYING DIVIDED CITIES AND TERRITORIES", Nicosia – Cyprus, 2006

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

www.adsf.ae
www.bels.com
www.diplomatia.gr
earthobservatory.nasa.gov
www.exyzt.org
www.greekarchitects.gr
www.geocities.com
www.nicosia.org.cy
www.papaki.panteion.gr
www.phileleftheros.com.cy
www.philenews.com
www.politis.com.cy
www.porousborders.org
www.tovima.dolnet.gr
www.undp-unops-pff.org
www.universalscaffold.com

Επιβλέπων καθηγητής: Σ. Σταυρίδης

Σπουδάστριες: Κέση Στεφανή, Φραγκούδη Γεωργία